

**Dissertatio Inauguralis Iuridica De Patre Ipso Iure Libero Ab Obligatione Ex
Mutuo A Filiofamilias Contracto : Ideoque Exceptione Senatus Consulti
Macedoniani Haud Indigente**

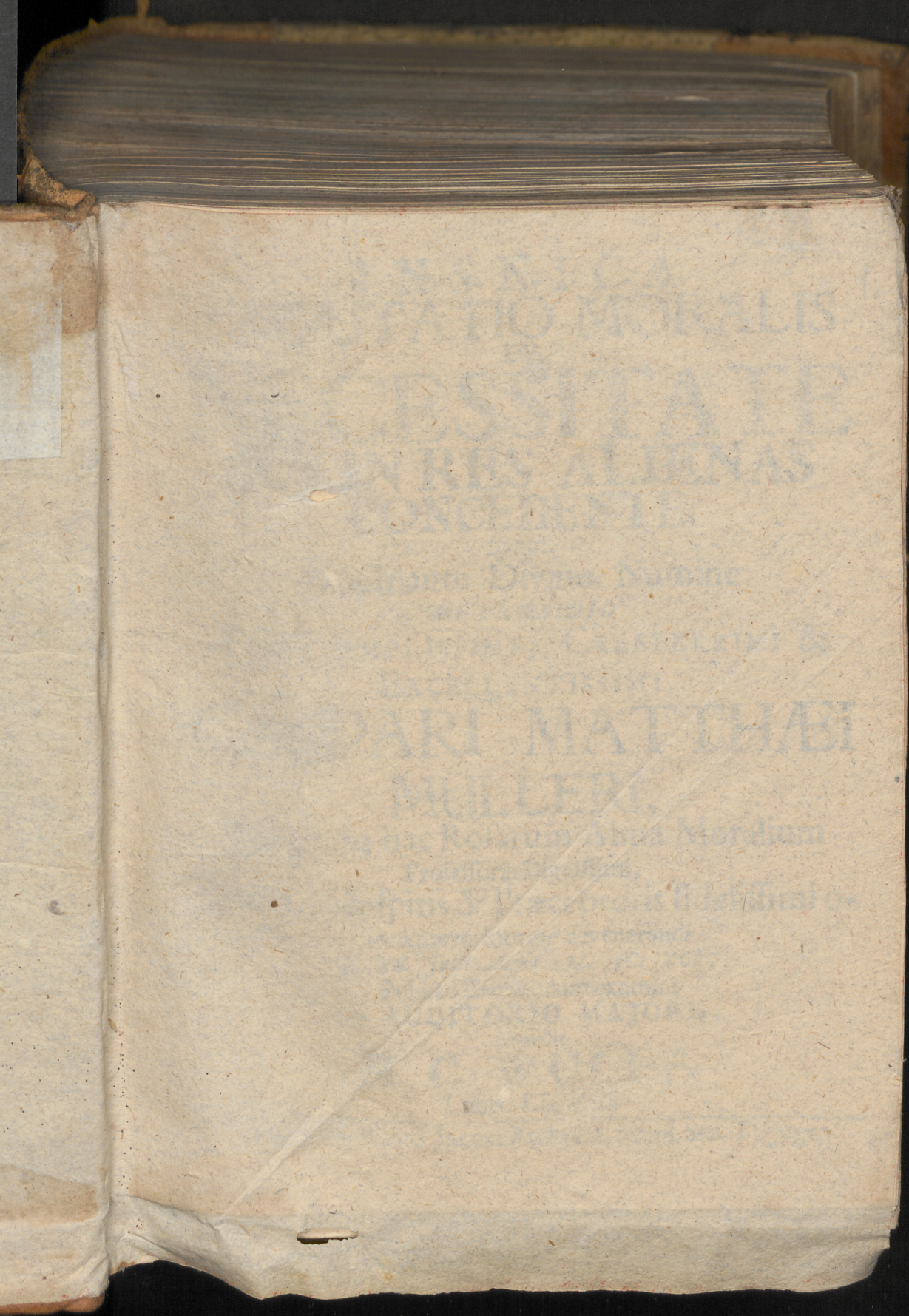
Gryphiswaldiae: Stannis Rösenianis, [1763]

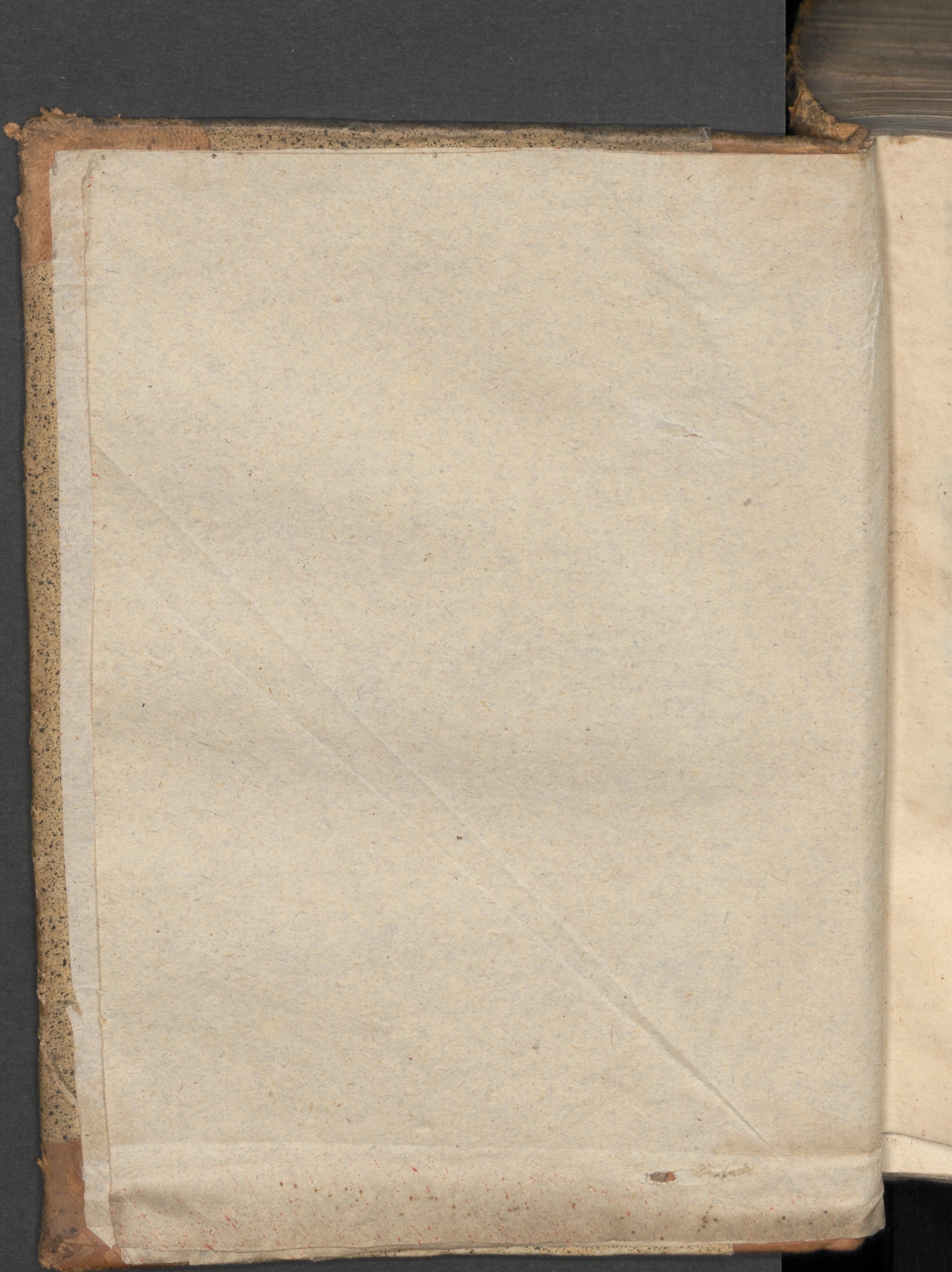
<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1867622084>

Druck Freier Zugang

K. K. 2 (179.)

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE
**PATRE IPSO IURE
LIBERO AB OBLIGATIONE
EX MUTUO A FILIOFAMILIAS
CONTRACTO;**
IDEOQVE
**EXCEPTIONE SENATUS
CONSULTI MACEDONIANI
HAUD INDIGENTE.**

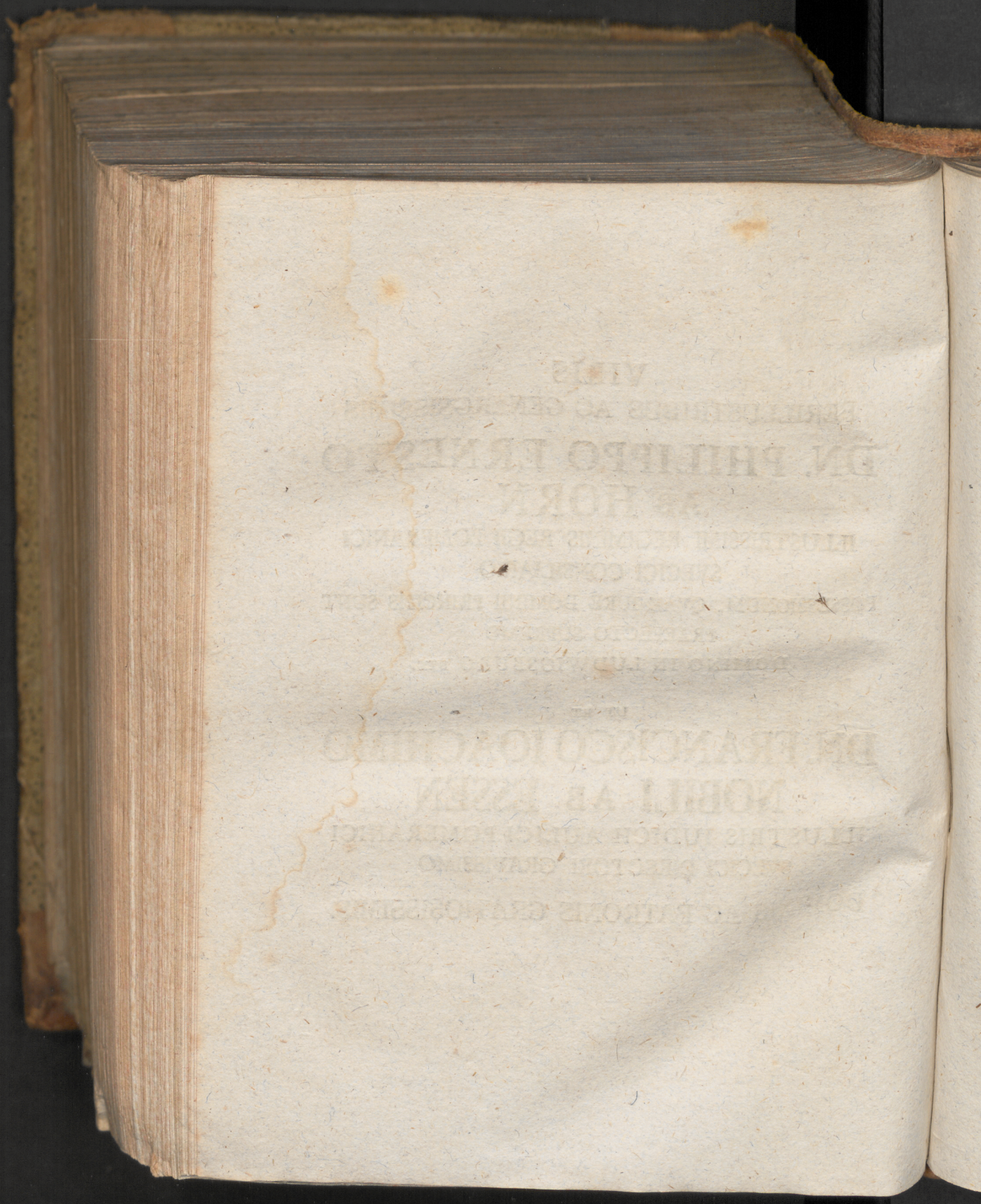
QVAM
INDULTU INCLYTAE FACULTATIS IURIDICAE
SUB PRAESIDIO
VIRI GENEROSISSIMI ATQVE CONSULTISSIMI
DN. SIEGFR. CÆSO AB ÆMINGA
I. U. D. ET PROF. ORD. REG. CONSIST. VICE-DIRECTORE
FAC. IUR. SENIORE ET H. T. DECANO
PRO LICENTIA
SUMMOS IN IURE CAPESSENDI HONORES
DIE XIV. JUN. MDCCLXIII.
PLACIDO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTET
FRANC. PHIL. BREITSPRECHER
BERGA RUGIANUS.

GRYPHISWALDIAE STANNIS RÖSENIANIS.

VIRIS
PERILLUSTRIBUS AC GENEROSISSIMIS
DN. PHILIPPO ERNESTO
AB HORN

ILLUSTRISSIMI REGIMINIS REGII POMERANICI
SVECICI CONSILIARIO
POSSESSIONUM, QVAE IURE DOMINII PRINCIPIS SUNT
PRAEFECTO SUPREMO
DOMINO IN LUDWIGSBURG ETC.

UT ET
DN. FRANCISCO IOACHIMO
NOBILI AB ESSEN
ILLUSTRIS IUDICII AULICI POMERANICI
SVECICI DIRECTORI GRAVISSIMO
DOMINIS AC PATRONIS GRATIOSISSIMIS.

VIRI GENEROSISSIMI!

Quodsi eos, quos nobiscum coniunxit natura amicos, observantia & obsequio prosequi, optimo iure iubent sapientes: quibus studiis, quo amore, qua pietate sunt nobis ii, qui nec sanguine, nec usu, nec consuetudine, sed animi magnitudine & quodam divino instinctu permoti fortunam nostram sibi sumunt promovendam, colendi atque amplectendi? Vos, Viri Generosissimi, qui me infantem favore Vestro haud iudicavistis indignum meumque iuvenis animum & verbis & exemplis imitatione dignissimis ad bonam frugem excitare, nulli recusavistis, qua laude efferram? Sit parum prudens, temerariumque reprehendatur, me Vestrum nomen primitiis meis fane exiguis & talium virorum acumine haud dignis praescribere; at pietas certe & mens devincta Vobis & obstricta, affectusque me cogens efflagitansque hoc quod-

quodcunque est animi gratissimi indicium, vituperationem & crimen effugiant. Quod mihi persuasum habens temerarius, quam immemor videri malui. Vestra benevolentia, humanitate & favore frētus, Vos omni qua par est reverentia, etiam atque etiam rogo, ut mihi consiliis Vestris, benevolentia & gratia porro frui liceat, bonique consulatis, me publice profiteri, qua observantia semper futurus sim

VIRI GENEROSISSIMI

Vester

addictissimus & humillimus cliens

FRANC. PHIL. BREITSPRECHER.

SECTIO PRIMA PROEMIALIS
 DE
OBLIGATIONE PATRIS E CONTRACTIBUS, A
FILIOFAMILIAS CUM EXTRANEO INITIS,
IN GENERE.

§. I.

Patrem & filiumfamilias pro una eademque persona quodam-
 modo habendos esse; id est, diversas illos quidem habere
 qualitates morales, sed certo respectu sibi substitui posse, ab
 ipso Iustiniano, tanquam indubitatum iuris civilis, non autem iuris
 naturalis * principium, in *L. ult. C. de impuberum & aliis substitut.*,
 praesupponitur; cui, quoad veritatem, quin subscribam, quidquid
 etiam THOMASIVS in *Diff. de Ufu practico tit. Instit. de P. P. cap. I.*
 §. 49. moneat, non possum non, dummodo iustis illud coerceatur
 limitibus, nec latius interpretetur, quam leges specialiores, quibus
 innititur, admittunt.

A

* Vocem

* Vocem enim *Natura*, in leg. cit. obvenientem, non denotare *Ius Naturae*, sed conditionem rei physicam, cuius intuitu filius, qui a patre generatur, cum hoc physice non vero moraliter, uti de iure civili, idem pene est, sive sit sui iuris sive in potestate patris positus, recte monet L. G. A. CAROC in *diff. de filiofamilias debitore*; & inde probari potest, quod in iure Romano semper *ius gentium* audiat, *ius naturae* nostrum.

§. II.

Etenim *L. 4. D. de iudiciis*, *L. 2. D. de contrahenda E. V.*, §. 6. *I. de inutil. stipulat.*, *L. ult. D. de stipulat. servorum*, §. 4. *I. de inutil. stipulat.*, pr. *I. per quas personas nobis obligatio acquiritur*, nos quidem edocent, illud a iure civili romano adprobatum esse, si pater & filiusfamilias *inter se*, si respectu aliorum *qua acquirentes* spectantur. Attamen si intuitu aliorum *qua sese obligantes* considerantur, sibi invicem substitui non possunt; sed inter eos hoc respectu principium illud unitatis & identitatis plane exulat, ita, ut nec filius e factis patris, sive sint licita, per *Leg. 5. §. 16. D. de agnosc. & alien. lib. lib. C. de primipilo*, *L. 12. C. de Neg. Gest.*; sive illicita, per *Leg. 2. §. 7. D. de decurionibus*: nec pater ex factis filii in regula obligetur. Illud cum fini meo propius non inserviat, mittere possum. Hoc autem cum fundamentum ac basin constituet totius dissertationis, plenius & uberius evolvendum erit.

§. III.

In genere alium pro alio non obligari, sed quemlibet, e facto suo, proprio nomine suscepto, se ipsum solummodo passive obligare posse ac obligare, si non aliunde, certe e *tit. C. ut nullus ex vicaneis pro alien. vicaneor. debitis teneatur*, apertissime constat, ubi *grave*

non

non solum legibus (seu iuri civili romano), sed etiam aequitati naturali contrarium declaratur, pro alienis debitis (i. e. qualibuscunque obligationibus passivis) alios molestari. Ex quo generali axioma iam concludere licet: etiam patrem pro debitis filii quibuscunque non molestari debere, donec, circa illum a LL. exceptionem factam esse, doceatur. Tantum autem abest, ut haec inveniatur, ut potius dispositio *L. un. C. cit.* per leges specialiores ad patrem intuitu filii expresse extendatur.

§. IV.

Quod ut eo dilucidius pateat, praemonendum censeo, filiumfamilias ipsum obligari ex omnibus causis tanquam patremfamilias, & ob id agi cum eo tanquam cum patrefamil. posse, per *Leg. 39. D. de Obligat. & Actiō.*; hinc eum ut quemlibet alium, obligari posse, tam immediate ex lege, quam ex facto, hoc casu tam ex illicito quam licito; si ex licito, vel non interveniente, vel interveniente consensu eoque tandem vel simplici vel mutuo. Posteriori casu per conventionem filiusfamilias se obligat, in cuius autem locum, cum iure romano nullius sit momenti, nisi qualitas a LL. tanquam causa obligationis civilis spectata, accedat, i. e. nisi in contractum degeneret, contractum commode substituere possum. Illud quidem ulterius probare, quod pater pro filiofamilias, ex aliis causis quam e contractu obligato, non teneatur, necesse non erit, sed potius superfluum, cum ad probationem thematis, cuius principia hic solummodo tractantur, non faciat. Hinc limbo propositionem generalem §. III., patrem pro debitis filii quibuscunque non molestari debere, ad hanc

specialem: *Illum ex contractibus quibuscunque a filiofamilias cum tertio initis in regula non obligari.*

§. V.

Et haec primo ipsissimis verbis exstat in §. 10. I. de Actionibus, ubi ita legitur: *Actiones autem de peculio, ideo adversus patrem, dominumve comparavit praetor: quia, LICET EX CONTRACTU FILIORUM SERVORUMVE IPSO IURE NON TENEATUR; aequum tamen est, peculiotenus condemnari eos.* Secundo etiam si haec lex clarissima non adesset, ea tamen argumentanda certissime foret e Leg. 57. D. de iudiciis, L. 44. Et 45. D. de peculio, L. 12. D. Quae in fraudem creditorum etc., Et Leg. 1. pr. D. de in rem verso, aliisque pluribus. Varias illius exceptiones, quas §§. sequi adducturus sum, & quae ICTis circa illam versantes semper in mente fuisse videntur, fecerunt quidem, ut magis exceptionibus quam regulae occupati inveniantur. Sed tantum abest, ut hoc veritati illius officiat, ut potius gravius argumentum, quam quod desumitur ex hoc dicendi genere, pro ea allegari non possit. Si enim pater ex contractibus filiofamilias obligatur duntaxat de peculio, per Leg. alleg. 57. D. de iudiciis L. 44. Et 45. D. de peculio, L. 12. D. Quae in fraudem creditorum etc., indubitanter sequitur, illum non obligari praeter peculium, multo minus si peculium a patre concessum nullum adest, ceteris exceptionibus tamen salvis. Si demum obligatur ex filiofamilias contractibus, cum in rem eius, quod acceptum est, conversum sit, per Leg. cit. 1. D. de in rem verso, certissimum est, illum ex filiofamilias contractibus non obligari in regula. Et hoc tantum volo.

§. VI.

Concedendum enim omnino erit, hanc regulam sequi naturam omnium fere aliarum praesertim iuridicarum, seu uti §. praec. iam monui, variis exceptionibus illam infirmari. Nam & pater obligatur ex contractibus filiofamilias, si iis vel expressus vel tacitus eius consensus accedit, vel tandem legibus aequum visum est, eum exinde obligari. Incidit hic in mentem, a DD. vulgo statui: *filium absque consensu patris nihil valide agere*, quod si generaliter verum esset, exceptio certe iam prior regulam ipsam prorsus tolleret. Tum enim contractus absque consensu patris a filiofamilias initi, prorsus invalidi forent. Ergo omnes contractus a filiofamilias valide initi etiam patrem obligarent. Sed leges consulens, quas DD. pro fundanda hac sententia: ad validitatem scil. negotiorum filiofamilias, consensum patris semper necessarium esse, allegant, facile inveniet, de *nuptiis* eas solummodo loqui. De hoc negotio autem tam arduo, & inter omnia non minus respectu patris quam respectu filii facile gravissimo ad quaevis alia concludere, nil movet. Dissuadet potius, praeter *L. ult. §. 2. D. de verbor. Obligat.* ibique: *pubes vero, qui in potestate parentis per priora est, proinde, ac si paterfamilias, obligari solet, L. 2. C. de filiofam. minore*, ubi filiofamilias minori, qui sine consensu patris contraxit, restitutio in integrum datur, hinc stricto iure eum, etiam non accedente consensu patris, obligari, praesupponitur. De filiofamilias maiore idem multo magis erit asserendum. Impubes autem filiusfamilias ne quidem patre autore obligatur per §. 10. in *f. I. de inutil. stipulat.* & *L. ult. §. 2. D. de Verbor. Obligat.* Et si ne consensu patris contrahens, tam se ipsum, prout impubes sui iuris,

ris, quam patrem per *Leg. i. §. 4. D. de peculio*, in tantum solummodo obligat, in quantum locupletiores sunt facti. Ergo si patre Autore filiusfam. impubes contrahit, idem est ac si pater solus contraheret, hinc nexus inter patrem & filium hic plane non attenditur, sed pater, si convenitur, ex *propria sua persona* unice convenitur. Si vero patre non Autore contrahit, pater in tali tantum casu exinde obligatur, in quali etiam ex contractu filiofamilias puberis & maioris contra regulam §. praec. stabilitam, per exceptionem tenetur, conf. §. X.

§. VII.

Remoto hoc dubio, quod quidem prolixius factum esse, superfluum non videbitur, cum initium §. IV. inde lucem simul acceperit, nil impedit, quo minus exceptiones §. praeced. generaliter propositas, specialius evolvam. Priorem exceptionem, patrem scil. e contractibus filiofamilias etiam obstringi, si eius consensus expressus iis accedit, in LL. invenimus expressam ita: *si pater iussit hunc vel illum contractum a filiofamilias iniri*. Idem fere est iussus intuitu personae meae potestati subiectae, quod mandatum intuitu personae sui iuris, ergo nil aliud, quam declaratio voluntatis, & quidem expressa per *L. i. §. i. D. Quod iussu*, hoc vel illud fieri debere, ad personam meae potestati subiectam directa. Hoc autem casu e contractibus filiofamilias etiam patrem obligari, statuendum foret, quamvis de ea re expressae leges nullae exstarent. Inde prorsus nullum dubium remanere potest, inspecto *tit. D. Quod iussu*.

§. VIII.

Circa quem notare saltem volo 1) per verba expressa *L. 3. eius tit. eatenus* patrem solummodo teneri, *quatenus iussit*, & secundum haec

7

haec interpretandam esse *L. 1. pr. h. t.* ibique verba *in solidum*. 2) in hoc titulo, negotium tale, quod filius *nomine proprio* in peculio suo gerit, praesupponi. Si enim pater per filium *in re propria* contrahit, actio quod iussu non competit per *Leg. 5. pr. D. Quod iussu*, sed contra patrem absque omni adiectitia qualitate agi potest. Verbis hic usus sum, cum aliquali tantum mutatione, I. H. BOEHMERI *Viri circa Iurisprudentiam meritissimi, in Comp. D. tit. Quod iussu §. ult.*, & hinc cum illo non absque magna corroboracione regulae *in fin. §. IV. Et §. V.* propositae, infero, actionem *quod iussu* eo rariorem esse, quo rariora per experientiam sunt peculia profectitia.

§. IX.

Sub secunda generali exceptione, patrem scilicet etiam teneri ex contractibus filiifamilias, si tacite consentit, comprehendi puto eos casus, *si negotiationi vel terrestri vel maritimae eum proponit, Et si peculium ei concedit*. Consensus enim est tacitus, si non verbis expressis, sed *factis concludentibus* declaratur. Fac filiifamilias peculium a patre concessum, vel negotiationi s. terrestri s. maritimae eum propositum esse, & praeterea contractui, quem tunc init, expressum consensum patris accedere. Tum casus §. *praec.* existet. Ergo huc is saltem pertinet, cum pater ex contractibus filiifamilias, profectitium peculium habentis, vel negotiationi praepositi, *non accedente consensu expresso* sed tacito, qui per *praepositionem*, & *peculii concessionem* declaratur, tenetur. Patrem autem hisce casibus e contractibus filiifamilias obstringi, facile perspiciendum erit ex *titulis D. de institoria, de exercitoria actione, de peculio, & tit. C. similibus*. Attamen non ex omnibus contractibus obligatur, etiamsi praeposuit, non

in

in solidum, etiam si peculium concessit; sed illo casu requiritur, ut secundum legem praepositionis contractum sit *L. 1. §. 12. D. de exercitoria actione*, *L. 5. §. 11. L. 11. §. 5. de institoria actione*; hoc casu ultra quantitatem peculii *L. 44. D. de peculio*, tempore rei iudicatae *L. 30. pr. D. de peculio* non tenetur, & intuitu eius, quod sibi debetur insuper prioritatem prae aliis creditoribus habet, *L. 52. pr. D. de peculio*. Praeterea cum hodie peculia profectitia, teste experientia, uti §. praec. iam monui, & teste HUBERO in *Praelect. ad D. tit. de peculio §. 4. ut & STRYCKIO in U. M. Libr. XV. tit. I. §. II. Et tit. II. §. I.* sint rarissima, etiam hinc regula, certe hodie, parum infirmabitur.

§. X.

Ad ultimam tandem exceptionem generalem in initio §. VI. adductam, refero: *si e contractibus a filiofamilias cum tertio initis, in rem patris aliquid conversum est*. Patrem hoc casu teneri ex *L. 1. pr. D. de in rem verso*, manifestissime elucet. Fundamentum autem huius obligationis non in *praesumpto consensu*, sed in *lege immediata* ponendum esse censeo, cum praesumptus consensus revera sit nullus, & nil efficeret, nisi in specialibus casibus leges vim obligandi ei specialiter attribuerent. Toties vero in rem patris versum esse censeo, quoties res eius vel *melior facta*, vel *deterioratio impedita*, hinc etiam omnia ea, quae, per contractum in filiumfamilias translata, quomodocunque rationem habent alimentorum a patre debitorum, huc referri debere, per *L. 3. §. 2. in f. Et §. 3. D. de in rem verso*, constat. De *tributoria actione* hic non erit locus dicendi, cum ex *proprio patris facto*, iniqua scilicet peculii distributione, unice detur.

§. XI.

§. XI.

Quibus non quidem, in quantum materiarum gravitas meretur, sed in quantum instituti fert ratio, pertractatis, haec saltem addere volo; 1) exceptiones §§. praec. propositas non esse *proprias* patri, respectu contractuum a filiofamilias initorum, sed easdem in *quolibet alio*, dummodo peculium exceperis, etiam locum habere, quod cuilibet eas percurrenti sigillatim, & compendia D. conferenti facile erit perspicuum. 2) bene distinguendos esse eos casus, quibus pater etiam tenetur, obligationes a filiofamilias contractas, *e suo patrimonio adimplere*, ab iis, quibus tantum obstrictus est, filiofamilias *in iudicio*, qua curator eius legitimus adfistere.

SECTIO II.

DE

PATRE IPSO IURE LIBERO AB OBLIGATIONE
EX MUTUO A FILIOFAMILIAS CONTRACTO;

IDEOQUE

EXCEPTIONE SCTI MACEDONIANI HAUD
INDIGENTE.

§ XII.

Exstat in *Pandectis nostris*, thesauro prudentiae legislatoriae Romanorum praecipuo, libro inter omnes sui generis facile completissimo, cui inde nomen *Pandectarum* est convenientissimum, *Senatus Consultum*, non ut plerumque fieri solet, ab Auctore, sed a filio improbo*, qui illi occasionem dedit, *Macedonianum* denominatum;

B

cuius

cuius verba in *L. 1. pr. de SCto Macedon.* ita leguntur: *Cum inter ceteras sceleris causas Macedo, quas illi natura administrabat, etiam aes alienum adhibuisset, Et saepe materiam peccandi malis moribus praestaret, qui pecuniam, (ne quid amplius diceretur,) incertis nominibus crederet: placere, ne cui, qui filiofamilias pecuniam mutuam dedisset, etiam post mortem parentis eius, cuius in potestate fuisset, actio petiti-
tioque daretur, ut scirent, qui pessimo exemplo foenerarent, nullius posse filiofamilias bonum nomen exspectata patris morte fieri.*

* Qui THEOPHILUM in *Paraphrasi Institut. ad §. VII. tit. Quod cum eo, qui in aliena potestate &c. ita derivantem, erroris arguunt, non perpendunt, verba: aes alienum adhibere, quae in Senatus Consulto de Macedone praedicantur, non posse non de debitore intelligi. HEI-
NECCIUS in Hist. iur. rom. §. CCXIX.*

§. XIII.

Omnes in eo consentiunt huius SCti interpretes, illud proxime in favorem patris esse conditum, & ut hicce obtineri queat, *filiofamili-
as* exceptionem per illud dari, qua obligationem naturaliter & iure civili stricto ex mutuo ei incumbentem edidere & foeneratores, mu-
tuam sibi pecuniam dare, detertere possit. Quibus propositionibus assentiri eo minus dubito, quo clarius prior ex *Leg. 40. D. de condi-
tione indebiti*, & posterior ex verbis SCti: *ne cui, qui filiofamilias mutuam pecuniam dedisset, ETIAM POST MORTEM PAREN-
TIS EIUS, actio petitiioque daretur; ut scirent - - - nullius posse filiofam. bonum nomen, EXSPECTATA PATRIS MORTE fieri;* ut & ex *Leg. 9. §. 3. D. de SCto Maced.*, elucet. Insinul autem plu-
rimi, vel non satis accurate determinant, quatenus patri hoc SCtum
faveat,

faveat, vel expresse, uti HUBER in *Praelect.* ad tit. I. Quod cum eo, qui in aliena potestate etc. n. 12., Matth. WESEMBECIUS in *Comm. ad D. Lib. XIV. tit. VI. n. 8.*, COCCII in *Iur. Controverso, tit. de SCTo Maced. qu. X.* alique, statuunt, etiam patri, si non in omnibus, saltem in quibusdam casibus per hoc SCTum exceptionem dari, inde supponunt, *stricto iure ex mutuo a filiofam. contracto* eum obligatum esse; quod cum omni legali fundamento destitutum, potius LL. prorsus contrarium mihi videatur; argumenta pro contraria sententia: *Patrem scil. ipso iure ab obligatione ex mutuo a filiofam. contracto liberum esse, hinc exceptione SCTi Macedon. non indigere*; eruditorum examini subiicere, operae pretium esse duxi.

§. XIV.

Per §. V. extra omnem dubitationis aleam positum est, *patrem ex contractibus a filiofamilias cum extraneo initis ipso iure non obligari*. Dummodo a genere ad speciem concludere licet; prono inde alveo fluit, quod etiam pater iam IPSO IURE liber sit ab obligatione ex mutuo a filiofamilias contracto. In hoc autem casu, cur non a genere ad speciem concludere possim, non video. Quamvis enim hoc saepe in iure fallat, quia minima circumstantia speciei alicuius, legislatorem permovere potest, circa eam aliter disponere, ac circa genus factum est, tamen nisi *expressa lege* hoc fiat, vel *disparitas rationis* adsit, circa speciem quandam, a voluntate legislatoris circa genus declaratam, recedere non debemus. Intuitu mutui a filiofamil. contracti patri autem obligationem esse impositam, a qua intuitu contractuum filiofam. in genere liber est, certe nullibi, potius eandem esse mutui in hoc, quae contractuum in genere, naturam in *Leg. 18.*

D. de SCt. Macedoniano & L. 1. C. in f. ne filius pro patre etc. reperietur, cum, qui neque naturaliter neque civiliter obligatus est, certe *nullo iure* teneatur, & conditio indebiti ex ignorantia iuris soluti, non detur, nisi prorsus ab omni obligatione libero. *Disparitas rationis*, etiamsi aliqua adesset, eo ipso relictur.

§. XV.

Cum vero, qui *ipso iure* liber est, seu cui iure strictissimo nulla obligatio incumbit, non indigeat remedio, mediante quo contra hoc ius strictissimum se tueatur; nec pater indigebit tali remedio intuitu *mutui* a filiofamilias contracti; ergo non indigebit *exceptione SCti Macedoniani*.

§. XVI.

Non vero solum asserendum puto, patrem non indigere *exceptione SCti Macedoniani iure romano noviori*, sed etiam contendendum existimo, ne quidem tempore, quo conditum est hoc SCtum, eum hac exceptione opus habuisse; & senatum romanum nullatenus *voluisse* patri exceptionem dare per hoc SCt. Leges etenim, quae adducuntur §. V., & unde erui, patrem non obligari *ipso iure* ex contractibus a filiofamilias initis, ut & leges hoc adplicantes in specie ad mutuum §. XIV. cit., etiamsi posteriores sunt SCto Macedoniano; nunquam tamen a principio §. III. ventilato, *quemvis ex suo facto tantum obligari*, in iure romano circa *patrem & filiumfamilias* exceptionem generalem factam esse invenimus. Et inde prius elucet.

§. XVII.

Asserit quidem IUSTINIANUS in §. *ult. I. de noxalibus actionibus*: *Veteres hoc* (scil. noxalem actionem) *in filiisfamiliarum matris*

sculis & feminis admisisse, unde fluere videri possit: multo magis veteres, e factis filiorum familias lictis, ex eorum contractibus, contra patrem actionem dedisse, seu eum obligasse. Sed primo ne quidem ita fuit. Aliud enim est alternative obligati, vel ad damnum e bonis suis restituendum, vel ad noxae dandum; aliud simpliciter ad omnem obligationem e contractu ortam implendam, teneri. Secundo etiam Iustinianus ipse in fin. §. alleg. testatur, etiam iam apud veteres Legum commentatores inveniri saepius dictum, ipsos filios familias pro suis delictis posse conveniri. Et iam diu ante Iustinianum hanc filiorum noxae deditionem sublatam esse, probat VINNIUS in Comm. ad §. 7. I. de noxal. action. & §. 2. I. de patria potestate.

§. XVIII.

Idem porro ut & posterius, vid. §. XVI. init., positive & clarius ipsa SCti verba & quidem haec: *ut scirent, qui pessimo exemplo foenerarent, nullius posse filii familias BONUM NOMEN, expectata patris morte fieri*, probant. Auctores SCti aperte heic praesupponunt *, nomen filii familias patre vivente non esse bonum; Quomodo autem hoc praesupponere potuissent, si patre vivente hoc nomen contra illum fuisset exigibile, seu si pater ad id solvendum, *absque SCto Macedoniano*, fuisset obstrictus? Eos vero tali, qui iam ipso iure liber est, exceptionem dare voluisse, cum bene, illum iam liberum esse, perspexerint, ne cogitari quidem poterit.

* Qui bis de hac re cautum fuisse, scilicet tempore CLAUDII & VESPASIANI, comminiscuntur, ut concilient TACITUM & SEXTONIUM, quorum ille ad tempora CLAUDII, hic ad tempora

VESPASIANI referunt *SCt. Maced.*; tamen simul asserunt, & propter clara TACITI verba, *XI. Annal: 13.* aliter asserere nequeunt: prima lege etiam tantum sancitum fuisse: *ne IN MORTEM PARENTUM, pecuniam filiisfamilias foenori darent*, HUBER in *Praelect. ad tit. D. de SCt. Maced.* Inde obiici nequit, in *SCto*, uti in *D.* exstat, filiisfamilias nomen, qua non exigibile a patre ipso, praesupponi, ex speciali priori dispositione, tempore CLAUDII lata, cum in hac idem praesupponitur. Sed prorsus nullas differentias inter leges binas, uti a TACITO *l. c.* & SÜETONIO in *Vespasiano Cap. II.* adducuntur, inveniens, probabiliores videntur coniecturae HEINECCII in *Hist. iur. rom. §. CCXIX. (*)*: vel *Vespasianum* adhuc Senatorem sub Claudio, auctorem fuisse Senatui, Macedoniano Senatus Consulto condendo, vel eum ius, diris NERONIS temporibus obsoletum, in usum tantum revocasse. Tempore TERENTII & CICERONIS iam extitisse dispositionem, huic *SCto* similem, eleganter refutat HUBER *l. c.*

§. XIX.

Ponamus leges exstare, circa interpretationem huius *SCti* ver-
santes, & per illud *etiam patri* exceptionem dari perhibentes, hae
cum per priora errorem venditent, veram *SCti* faciem intervertere
non poterunt, nec patri, iam *ipso iure* libero, imponere durio-
rem necessitatem, ut exceptione utatur, cum, etiamsi duo vel plura reme-
dia in eodem casu a LL. concessa sint, semper tamen optimo expe-
riri, permittatur. Certe autem nullae leges ita interpretantes, in *D.*
se mihi ostenderunt. *L. enim 7. §. 10. D. de SCto Maced.* in personas cui
per illud exceptio detur, inquirens, asserit quidem: & *patrem* exceptio-
ne uti posse. Sed *patrem* non *qua patrem*, sed *qua filiisfamilias he-
redem* (s. successorem, si vox heredis non est congrua propter *L. 2. D.*

D. de castr. peculio, conf. DONELLUS in *Comment. iur. civil.* pag. 611. a. init. edit. de 1612.) heic spectandum esse, verba intermedia: *si filiusfamilias decesserit*, manifestissimo sunt indicio. Et secundum hanc limitationem expressam, verba generaliora *L. 9. §. 3. eod.* etiam interpretari debemus, cum ULPIANUS *L. 7. Auctor*, etiam hic loquatur. Ad §. tandem 7. *I. Quod cum eo qui in alien. potestate est*, etc. respondere non potero, quam quae in *init. h. §.* generaliter praemissi. Haec autem eo magis sufficient, quo facilius Institut. compilatores in errores propter festinationem suam incidere potuerunt.

§. XX.

A regula: *quod pater ex contractibus filiofamilias ipso iure non obligetur*, nullas exceptiones esse factas intuitu contractuum, praesertim *contractus mutui*, §. XIV. evixi. Sed regulam hanc ipsam variis exceptionibus infirmari, concedere non potui non, in §. VI. & seq. Ergo etiam in hac regula speciali: *patrem ipso iure liberum esse ab obligatione ex mutuo a filiofamilias contracto*, easdem exceptiones §. VII. seq. recensitas, admittere debebo. Inde, si generaliter affirmare volo, nunquam patri exceptionem SCTi Maced. prodesse; probandum mihi adhuc erit, etiam in iis casibus, in quibus contra regulam pater e contractu mutui a filiofam. inito obligatur, exceptionem SCTi Maced. ei non prodesse. Alias enim obiiceretur: forsitan tunc, si adiectis qualitatibus, *Quod inssu, de in rem verso* etc. ex mutuo a filiofamilias contracto contra patrem ageretur, cum exceptionem SCTi Maced. utiliter adhibere posse.

§. XXI.

§. XXI.

In iis autem casibus, scilicet 1) si filiusfamilias patre iubente, §. VII. 2) si peculium profectum habens, §. IX. 3) si negotiationi a patre praepositus, §. ead. mutuum contraxit; vel si tandem 4) ex mutuo in rem patris aliquid conversum est, §. X, exceptionem SCTi Maced. ei non esse proficuum, nec illi dari, non quidem inde argumentor, quod in hisce casibus ea non *indigeat*; sed inde, quod in iis per leges claras expresse ei *denegatur* exceptio SCTi Maced.

§. XXII.

De omnibus fere habet *L. 12. §. 13. D. Mandati vel contra*; de priori casu in specie constat per *Leg. 5. C. ad SCT. Macedon.*; de secundo per *L. 1. C. ne filius pro patre etc. & L. 18. D. de SCT. Maced. **; de tertio & quarto per *L. 7. §. 11. 12. 13. D. de SCTo Macedon.*

* *L. cit. 1. Cod.* expresse disponit, *patrem, si contra SCT. Macedon. mutua pecunia data est, NON AMPLIUS QUAM DE PECULIO* (ergo de peculio,) *actionem suslineri, cogi.* Sed aperte contradicit *L. pen. C. ad SCT. Macedon.*, asserens: *actionem de peculio, adversus patrem efficaciter dirigi nequaquam posse, si filius contra SCT. Macedon. sumpsit pecuniam.* In mentem venit, numne de *adventitio* heic sermo sit, quam interpretationem valde adiuveret, quod *concessionis peculii & praepositionis negotiationi*; eadem fere sit ratio, & in hoc casu, absque omni dubio, patri exceptio SCTi Maced. denegetur. Sed cum *peculium adventitium* a CONSTANTINO M. demum sit introductum, *conf. in Antiquitatibus romanis versatissimus de SELCHOW in Elem. Antiquit. iur. rom. §. 513.* (quod tamen non prorsus concedit HEINECCIUS in *Historia Iur. Rom. §. CCCLV.*) *lex autem pen. C. cit.* iam anno 246., ergo ante CONSTANTINUM M. sit lata; de *profectitio* hanc

hanc interpretari debemus, Leg. in §. citatam, de *obligatione inefficaci*, quae *ipso iure* adest. Hic tamen unus certe erit casus, in quo exceptione SCti Maced. pater indiget, vel ea opponi ab illo potest, hodie autem non facile exstiteris, *vid. fin. §. IX.*

§. XXIII.

Pater igitur *ipso iure* liber ab obligatione ex mutuo a filiofamilias contracto, per §. XIV., exceptione SCti Maced. *non indiget*, per §. XV.; vel si indigeret, uti ea nequit, per §§. XXI. XXII.; hinc in SCto Macedon. praesidium patrimonii sui, vel in sui ipsius detrimentum quaerit, vel nullo modo invenit. Nolim autem inde concludas, omni utilitate SCtum Macedonian. esse destitutum. Si favorem patris, qui primarius est SCti finis (§. XIII.) unice in eo ponis, quod deminutioni patrimonii eius praecaveatur, hunc quidem per hoc SCt. non demum obtineri, probatum dedi; & inde medium inutile videri posset. Sed cur unice favorem, qui ex hoc SCto in patrem redundare possit, in interesse pecuniario quaerere volumus? Certe parentibus laudabilibus filii malis moribus non corrupti cariores & in maiori sunt pretio, quam bona. Quae ergo legum dispositio magis in eorum favorem tendit? Num quae bona eorum, an quae filiorum mores a corruptione securiores reddit? Et hanc fuisse rationem adaequatam SCti, in hoc favorem ex SCto Maced. in patrem redundantem, eius Auctores posuisse, & huius obtinendi gratia necessarium fuisse filio parare exceptionem perpetuam, ex ipsis Senatus Conf. verbis & toto complexu huius materiae patet.

C

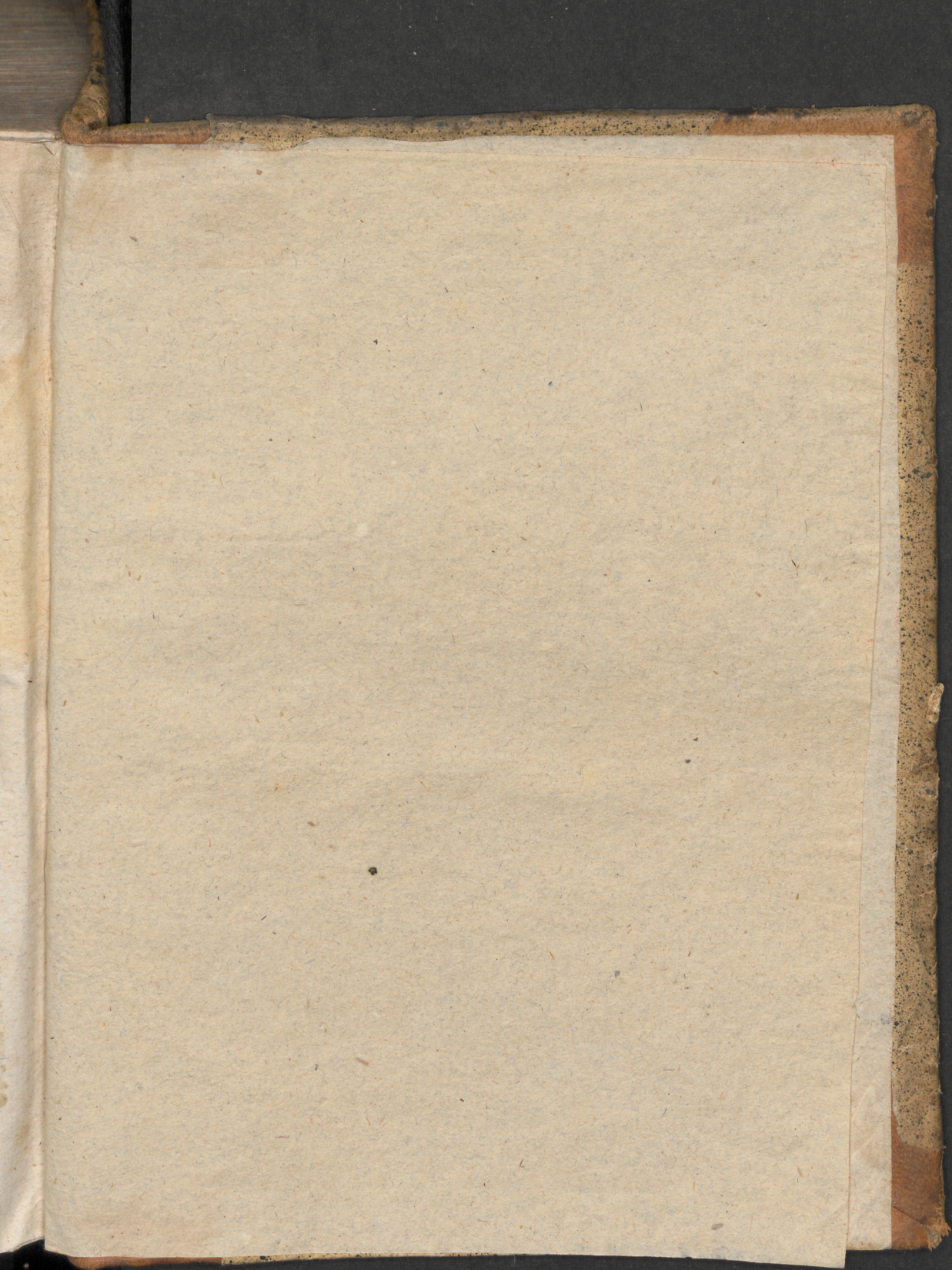
§. XXIV.

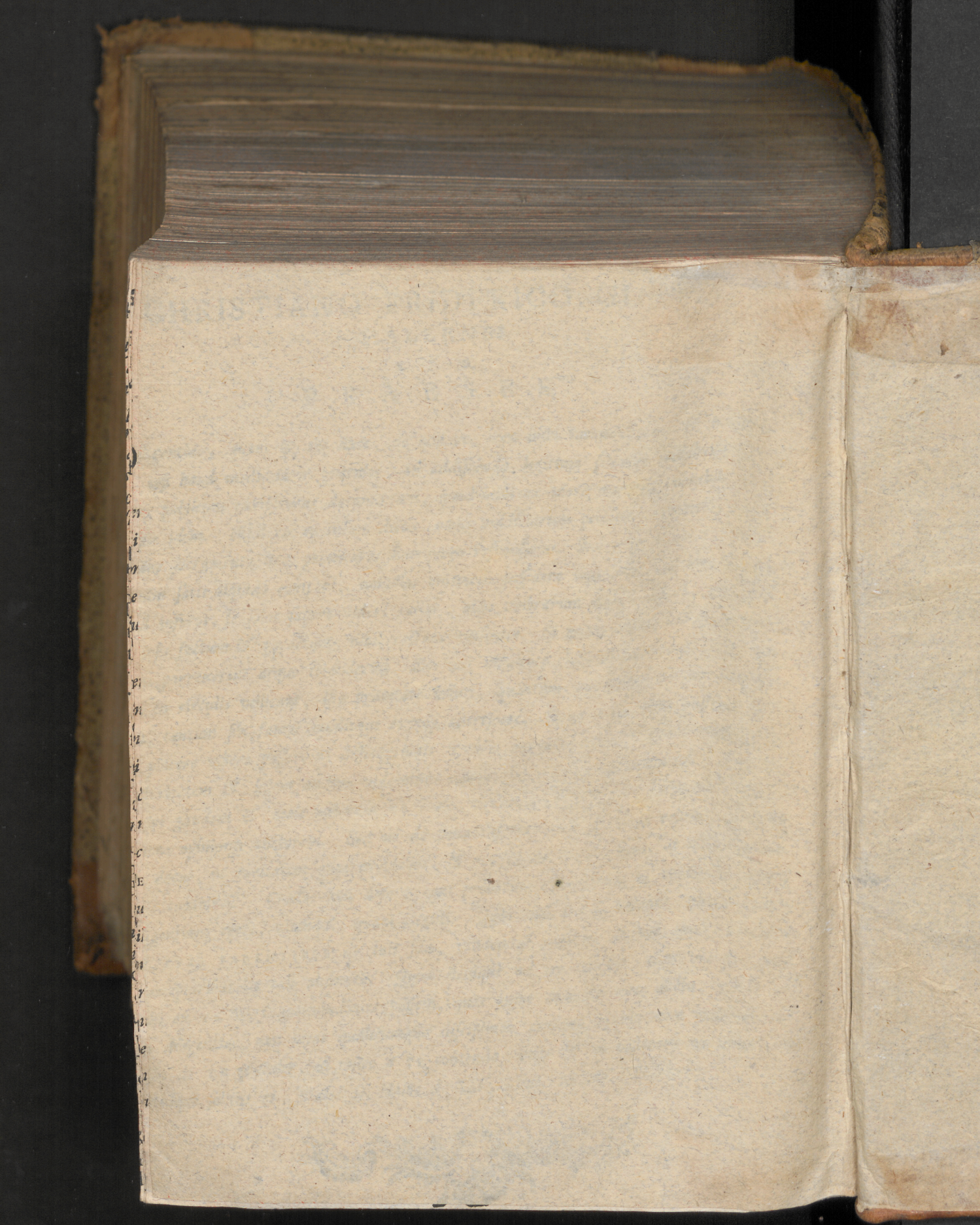

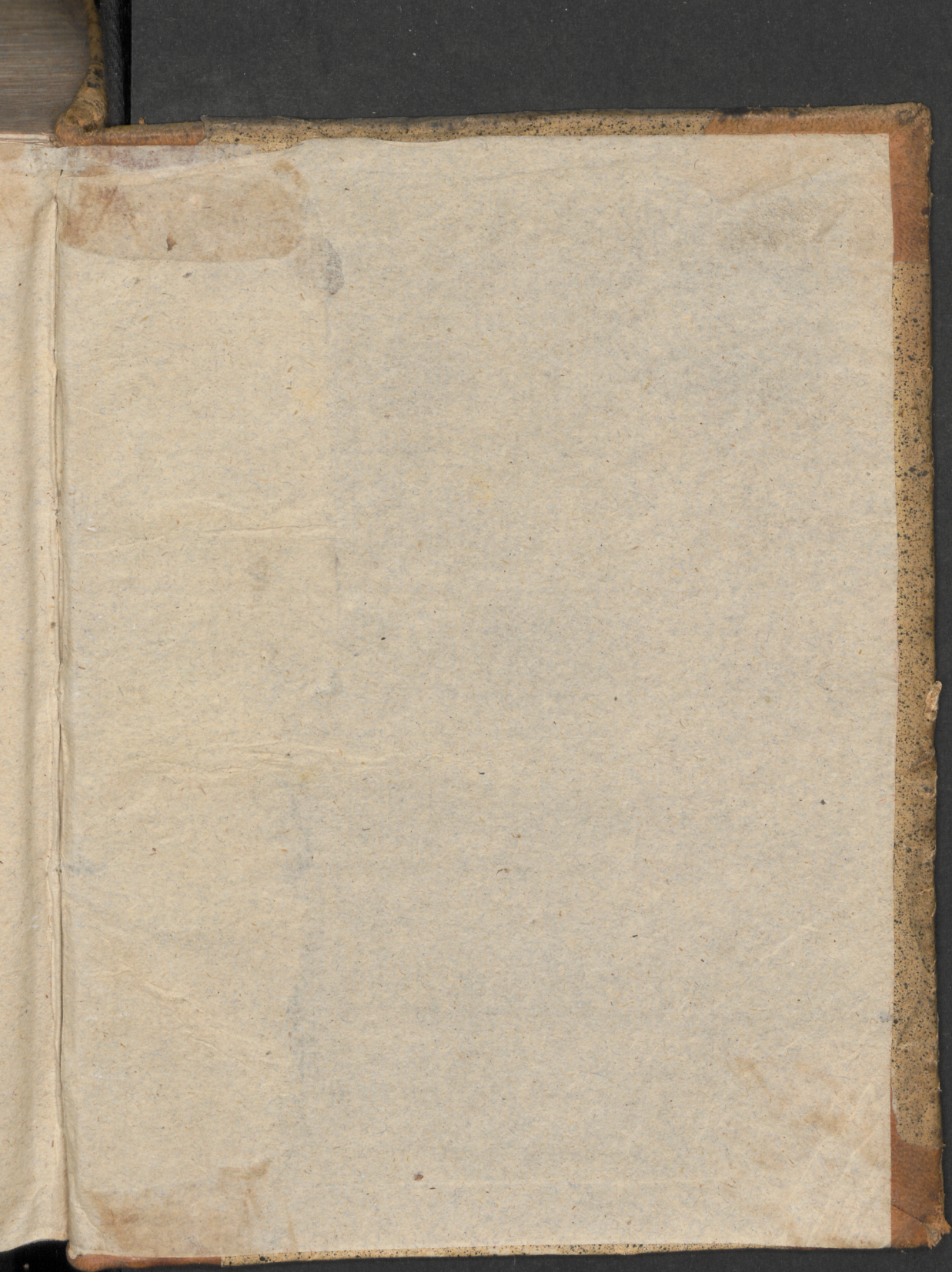
§. XXIV.

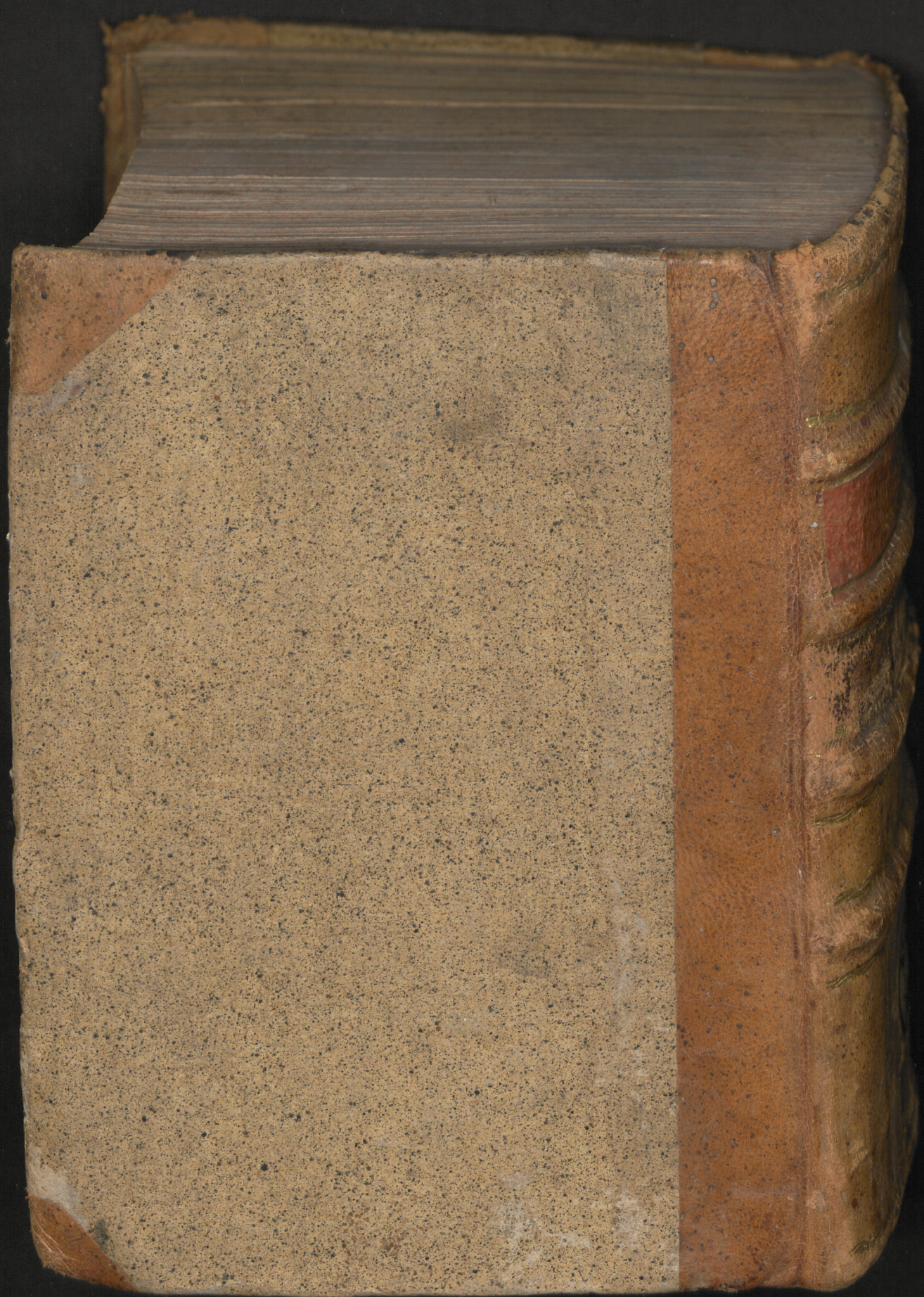
Insigne esse interesse controversiae: *Num quis ipso iure liber sit, an exceptione indigeat*, probarunt, COCCII in *Iur. Controvers. tit. de pactis qu. XVIII.* STRYCK in *tract. de interesse controversiar. in foro c. XII. §. 8.* Et CAROC in *diff. de filiof. debitore*, quos adeant, qui omnia ea reiiciunt, quae fami dispellendae immediate non inserviunt.

§. XXIV.

ne esse interesse controversiae: Num quis ipso iure liber
tione indigeat, probarunt, COCCII in *Iur. Controvers.*
XVIII. STRYCK in *tract. de interesse controver-*
XII. §. 8. Et CAROC in *diff. de filiof. debitore*,
omnia ea reiiciunt, quae fami dispellendae
immediate non inserviunt.

